

REFVTATIO
LIBELLI
DE
REGIMINE
ECCLESIAE
SCOTICANAE.

LONDINI,
Ex Officina NORTONIANA,
Apud IOAN. BILLIUM.

M. DC. XX.

ILLVSTRISSIMO,

ET

SVMMÆ SPEI

CAROLO

BRITANNIARVM

PRINCIPI.

*Ermanum
Ecclesiæ no-
stræ statum,
resque in ea
gestas iam inde à vindi-
cata religione, vsque ad
hæc nostra tempora, tua*

A 2

po-

EPISTOLA

*potissimum interest nos-
se, Illustrissime Prin-
ceps, Verisimile namque
est, tibi negotium eum
eiusdem sectæ asseclis fu-
turum, qui Parenti tuo
Maximo, maximas mo-
lestias sæpe pepererunt:
quorum artes, & astu-
tias quisquis penitiùs in-
trospexit, non potest non
odisse. Neque enim
alios in suam sententiam
pertrahunt, nisi qui eo-
rum consilia, & Supe-
riorum*

DEDICATORIA.

riorum temporum conditionem ignorant, quibus falso persuasum cupiunt, in restauranda Ecclesia, veteris politiae formam, non minus vulgo exosam, & à primis fidei nostrae assertoribus damnatā, & explosam, quam Papisticae superstitionis dogmata: quamvis de regimine tunc temporis, nulla fuerit controversia, & Præsulibus pristinis, modo fidei or-

EPISTOLA

*thodoxæ non restitissent,
nec adempta dignitas,
nec imminuta fuisset iu-
risdictio. Quod ita li-
quet, ut hoc velle inficia-
ri, sit negare Solem in ip-
sa meridie lucere. Quin-
decim post, aut sedecim
fere annis, primis illis
fidei assertoribus, aut fa-
to fundis, aut id ætatis
ut commode conuentibus
ordinariis vacare non
possent, emerferunt ho-
mines inquieti, & præ-
cipitis*

DEDICATORIA.

cupitis ingenij, qui motis de administratione Ecclesiastica quaestionibus, obtentu abusuum muneris Episcopalis, munus ipsum tollere, in eiusque locum popolare Ministrorum imperium substituere sunt aggressi. Decem propè annos, tenuit ista dominatio, quo tractu temporis, ne quid dicam de dissipato Ecclesiae patrimonio, tot motuum pro-

EPISTOLA

cellis iactata est Respub-
lica, vt parum abfuerit,
quin Rex, regni, &
vitæ discrimen adierit.

Testis est rebellio ad
XVI. Cal. Ianuarij,
& coniurationes assiduæ
cum regijs inimicis.
Nec hæc tam homi-
num, quam Politicæ ab
illis suffectæ culpa erat.
quippe, cum nec Præ-
sides essent, qui iuberent,
nec certa gubernationis
norma, ad cuius præ-
scrip-

DEDICATORIA.

scriptum viueretur, turbulentissimus quisq; zelum mentientes, & in summa sanctimonie simulatione vitiosissimi, eoque nomine, ut fit, florentes fauore publico, multitudinem ad nutum, ut factiosi olim Tribuni, nunc hic, nunc illuc impellebant. Hinc factum, ut perniciosi ciues, quibus præsens rerum status displicebat, ad hos Ecclesie Antefig-
nanos

EPISTOLA

*nanos confluerent : In
quorum aures, & ani-
mos, si per adulationem
se insinuassent, omnia
domesticis tumultibus
impunè miscebant. quæ
Regem ad eam consilii
inopiam adegerunt, ut
cum aliter se expedire
non posset, necesse ha-
buerit, veterem politi-
am, quæ hodie obtinet,
restituere. Hic digi-
tum duntaxat ad fontes
intendo, breui iusto opere
singula*

DEDICATORIA.

*singula exsequuturus.
Nec patrocinium in-
terim, aduersus male-
uolorum calumnias ul-
terius postulo, quam re-
sponsi huius fides, & la-
bores mei, fœlicissimo
Parenti tuo, & T.C.
impensi hætenus, meren-
tur. Vale, Illustrissime
Princeps.*

T. Celsitud.
addictissimus,

IO. FANI ANDREAE.
Archi-Episcopus.

REFVTATIO
LIBELLI
DE REGIMINE
Ecclesiæ Scoticanæ.

Tsi Libelli au-
ctor, exteris suæ
factionis Popu-
laribus, rationes
solum exponere
videatur immutati apud nos
regiminis, quod olim in Eccle-
sia penes Presbyteria residebat:
quia tamen dum probare satagit
Præsulum gubernationem à no-
stratibus pro illegitima ab ini-
tio damnatam haud ita pridem
astu irrepsisse, hodieque per
vim,

Responsi hu-
ius occasio,
& argumen-
tum.

vim , & tyrannidem defendi , non aliud reuera molitur ; quam vt seditionem domi alat , Ecclesiæ vnitatem labefactet , Præsulles denique conuitijs iaceret : statui contraire inuidiæ , ne ille , popularia dum verba depromit , magnum aliquid videatur dicere , aut nos , si talibus , continuerimus à litibus , causam puter sui vitio , non defensorum silentio victam. Inde mihi consilium est ; nudam rerum seriem , in Ecclesia nostra gestarum , (interim dum à nobis plenior historia , quæ præ manibus est , adornatur) initio paulo altius repetito , quo magis omnia in aperto sint , paucis explicare. Idque vestigijs Aduersarij insistendo , quo fraudes , & eius fallaciæ plenius detegantur.

Exordiar itaque ab insigni eius
ius

ius mendacio : Pag. 2. ait , Ecclesiam nostram post primam reformationem , quatuor solum Ministrorum ordines agnouisse, Pastorum videlicet, Doctorum, Presbyterorum, (Laicos intelligit) & Diaconorum : Quum in ipsa renascentis Ecclesiæ infantia creati fuerint Superintendentes , quos vocant, cum amplissima potestate Ministros ordinandi , castigandi , exauctorandi , variè pro delicti qualitate. Hi , in Ministrorum ordinem ante coaptati ad hoc munus solennibus auspicijs destinabantur , destinati eligebantur , electi functionem inibant, vt videre est in vulgaribus nostris Psalterijs. Quod dubio procul nunquam fecisset Ecclesia , nisi id genus officij pro ministerio , eosque pro Ministris ha-

Primum aduersarij mendacium , de quatuor Ministrorum ordinibus.

Ioannes Spotiswoodus, Rector Calderanæ Ecclesiæ, biennio post initum ministerium , Lothianæ & Mericiæ Superintendens designatus est.

habuisset. Causa institutionis hæc erat. Episcopus tum sedentes, Pontificijs erroribus additos, in tutum videbatur, ius Ecclesiasticum exercere, eatenus tamen honor est habitus, ut licet ab illa muneris sui parte arcerentur, (ne quid, religio detrimenti caperet) indulti redditus, & sententiæ dictio in Ordinum conuentu vita durante permessa: quotquot autem à puriore cultu non abhorrebant, eis ius vtendi, fruendi Episcopatum fructibus, & priuilegijs omnibus: iurisdictio etiam, quam ante vsurpabant, quatenus religionis incolumitas pateretur, continuata. Vnde perspicuum cuius esse potest, vindices fidei, Præsulum fir-
nem necessitate, & vili-
dicasse, tantum ab illis, & rebus

lo suo condemnarint : cum & Præsules qui se Orthodoxis adiungebant tolerarint ; & contumacibus, & obstinatis , alios cum potestate Episcopali surrogauerint.

His Sectarius silentio præteritis, vt probet quæ de quatuor Ministrorum Ordinibus dixerat , testem citat Libellum auctoritate, vt ipse vult, publica editum, anno redemptæ salutis 1560. & alium auctiorem, actis nationalium Synodorum insertum. Vbi manifeste fucum facit Lectori : vult enim vtrumque eundem videri, quum dissimilimi sint, vt ex collatione vtriusque in præcipuis articulis cuius apparebit. Quod autem ait, Libellum primum, senatusconsulto comprobatum, male ei cum Knoxio con-

Probatio aduersarij falsa, vt & assertio.

Knoxij hist.
Ecc. I. lib. 3.
fol. 502.

uenit: is enim historiae suae lib. 3. fol. 502. auctor est, à senatu reiectum, & à nonnullis illius ordinis, *Deuotæ mentis somnia*, cum conuitio nuncupatum. Et sane nulla disciplinæ forma, consensum publicum illis temporibus meruit, præter eam quæ vnà cum confessione fidei, Psalterijs nostris præfigitur: vbi si aliquot paginis euoluendis operam sumpsisset aduersarius, Superintendentium nomen, electionem, & necessitatem disertim inuenisset. atque hæc de primo Sectarij nostri mendacio, eoque illustri, dixisse sufficiat.

Aliud aduersarij mendacium de quatuor Synodorum generibus.

Hinc ad gubernationem Ecclesiasticam descendens, quatuor nobis sacrorum coetuum genera enumerat, Nationale, Prouinciale, Presbyteriale, & Paro-

Parochiale : quæ Ecclesiam nostram ab initio celebrasse innuere videtur , licet Presbyteriale , cui præ cæteris mirum quantum addiæti sunt Puritani, Ecclesiæ nostræ prope viginti sex annos , à restituito cultu diuino , non agnouerint, nec primis viginti annis Presbyteri nomen in vulgus emanarit. Synodos fuisse fatemur , sed quas Superintendentes pro arbitrio regebant : Consistoria itidem in singulis Parœcijs, ex laicis Presbyteris, Diaconis, & Ecclesiarum Pastoribus , sed qui omnes Superintendentis dicto audientes erant, sine cuius mandato, nihil vllius momenti ab ijs gerebatur : Presbyterorum vero cœtus , illis temporibus apud nos viguisse, constanter pernegamus. Adde , si

De ordine, & numero Presbyteriorum, nihil statutum ante Synodum Edinburgensem 6. Idus Maij, 1586.

Presbyteria
 eſtarij, Ec-
 cleſia noſtra
 nunquam re-
 cepit.

Presbyteria, vt ipſe pag. 4. de-
 finit, ex Paſtoribus & Commiſ-
 ſionarijs Prouinciarum conſta-
 bant, vere dixerim eiufmodi
 conuentus in Scotia noſtra vn-
 quam fuiſſe. Quamuis enim
 ad illam formam Presbyteria
 primum designarint, quia ta-
 men periculum erat, ne tot Lai-
 corum vocibus Paſtorum ſuf-
 fragia obruerentur, res primum
 hære, deinde improbari, de-
 mum in vſu eſſe omnino de-
 ſijt.

De concordia
 quam iactat
 conuentuum.

Sed nequeo ſatis impuden-
 tem hominis de horum conuen-
 tuum concordia iactantiam ad-
 mirari: quum in frequentiffimis
 illorum comitijs contentiones,
 diffidia, & *draçia* regnaſſe, nemo
 non norit, vt in prouerbium res
 abierit. Quoties enim pertur-
 bationis mentio inciderat, to-
 ties

ties Synodi generalis exemplum omnibus in ore. Atque hic lubet dictum hominis Hispani, hac de re acutum, & festivum referre, qui post disiectam classem Hispanicam, anno supra millesimum quingentesimum, octogesimo octauo, familiam Nobilis apud nos auxerat. Is rogatus sententiam de synodo Nationali, cui affuerat (neminem enim arcere, ciuile inprimis, & liberale putabant) lepidè, prout captus gentis est, respondit, Synodum macello patriæ suæ, Moderatorem Synodi, Præfecto macelli haud absimilem videri: quem dum singuli de sua carniū portione interpellant, tantus exoritur clamor, vt nec quisquam audiri, nec quicquam debitè geri possit, hæc non inepte ab eo di-

Ita, quisquis Synodis nostris olim interfuit, mecum facile assentietur. Ita solenne erat tumultuarij, clamare, pugnare de loco fratribus, vt Garganum mugire credidisses nemus, aut mare Tuscum.

xemolum
concordiæ
presbyterio-
rum.

Concordiæ, & vnanimis Presbyteriorum consensus, vnicum hoc erit vice multorum exemplum. In Fano Reguli anno 1591, aut circiter agitatum fuit de Pastore in Parœciam Lucheræ mittendo, (Pagus is, ad duo millia passuum a Fano abest.) *Andreas Meluinus*, magni ea tempestate nominis, *Roberto Valle*, maior fratrum pars *Patricio Weimio* fauebat. post longas altercationes, cum res aliter transigi non posset, ad suffragia deuentum. Hunc 21. suffragijs renunciant, *Robertum*, fratres sep-
tem

tem. missi hinc inde ad Pagum procuratores , die Dominica proxima, competitorem vtrumque, vt imperatum, consecrant. Hinc nata inter gregem dissensio , his illi , illis alteri studentibus , nec controuersia prius di-rempta , quam vtrique , ministerio interdictum, fratrum vnitas soluta, Presbyterium in duo diuulsum , & aliud *Cupri* constitutum. Mirabitur posteritas , non dubito , tam paucos numero , in partes ire , & aduersus Collegij consensum quippiam tentare ausos. Sed non deerant illis rationes , quibus factum tuerentur, potio-rem partem minorem plerumque , & sententias expendendas , non numerandas esse. An verò hæc fuerit fraterna conspiratio ab omni diuisione, & dominatione ab-

horrens , vigilantes , & sobrij iudicent. Nec multo meliorem animorum consensum , in reliquis totius regni Presbyterijs fuisse testari possunt , qui studia partium , artes , ambitus , iurgia , in designandis moderatoribus Synodorum & Presbyteriorū , præsentibus oculis viderunt. Ut colligere liceat , illorum comitia , etiam cum maximè florerent , vita , & spiritu caruisse , si concordia , ut ipse ait , anima est , & vita conuentuum.

De tribus ,
quæ fingit ,
Præfulum
generibus.

Sed pergit , & Ecclesiæ libertati trium generum Præfules infidias struxisse commemorat : Primum , eos qui se Orthodoxis adiungebant ; Secundo , quos ipse aulicos vocat ; Tertio , qui hodie , hoc munere in Ecclesia funguntur : quorum nullum unquam , ullam apud nos Synodum

dum comprobasse fidenter asseuerat. De horum ortu, incremento, & artibus quibus potentiam adepti confirmarint, toto reliquo tractatu agit, productis in medium publicis Ecclesiæ instrumentis, & annorum serie diligenter annotata, quo apud imperitos fidem mereatur. Sed agè, singula expendamus.

Primum genus paucorum, inquit, Episcoporum erat, qui eierato Papismo, se ad causam reformationis adiungebant. His indultos vult redditus, ea lege, vt Pastores in suis Diocœsibus alerent: tum toleratos fuisse ob Pastorum infrequentiam, & stipendiorum inopiam, alijsque de causis, quibus enumerandis supersedit: mox vt his malis obuiam iretur, creatos fuisse Superintendentes, qui Prouinciarum

De primo genere Episcoporum.

ciarum curam ad tempus gererent : deinde hos Superintendentes singularem aliquam potestatem non exercuisse , sed Ecclesias recte constitutas , res suas curasse : posthæc inopia sumptuum qui Superintendentibus suppeditaretur , Commissionarios, seu Visitatores pari cum Superintendentibus emissos potestate : Postremo , primos illos Episcopos partim in Collegium Iudicum allectos , partim læsæ maiestatis arcessitos , cunctos creditum sibi officium neglexisse , ut omnium opera plus detrimenti , quam emolumenti Ecclesiæ attulerit. Hæc , ultimum præcipuè eis verborum ambagibus , & inuolucris complexus est, ut non sit facile diuinare, Superintendentes, an Episcopos intelligat.

Sed

Sed si Superintendentium operam Ecclesiæ inutilem fuisse contendit, manifestæ impietatis & malevolentiae reus est. Notissimum enim est, eos eximiam in vinea Domini perpurganda operam nauasse, innumeras ex Antichristi faucibus animas eripuisse, veritatem Evangelicam breui, aut vt verius dicam, momento per vniuersam Scotiam diffudisse, vt rera seriò reputantibus, miraculi instar videatur. Intra paucissimos enim annos ab inchoata reformatione, adeò omnes Papismi fibræ sunt euulsæ, vt vix reliquus esset, qui se Romanensera profiteretur. Quod illi non censuris, & anathematum diris (vt subsequenter temporibus factum) sunt consequuti, sed contrasentientes monendo, hortando,

Status Ecclesiæ sub Superintendentibus

tando, instruendo, *διευξίνοντες, ἀντιειπόντες*,
vt Apostolus iubet, frequenti,
nec perfunctoria visitatione,
modestia & vitæ sanctimonia:
quæ dotes, dici non potest,
quantum illis fidei, auctoritatis,
& amoris apud inimicos conci-
liarunt. illis extinctis statim ho-
stes Religionis se ostentare, &
ex præcipiti Ministellorum quo-
rundam temeritate occasionem
captantes, zizania in animis
Nobiliorum serere, quæ hacten-
us extirpare non potuerunt. Si
beatos hosce Dei seruos, dona,
labores, profectum in domo
Domini consideres, Presbyte-
rianorum quicquid est, ne no-
minari quidem meretur. Sed
concedamus eum Episcopos
duntaxat intellexisse, videamus
figillatim quid de illis dicat, de-
inde de Superintendentibus vi-
derimus.

Epif.

Episcopis his , indultos vult redditus , ea lege , vt Pastores suarum ditionum alerent , sed cui cordato , hoc persuaserit ? Supra monuimus solam Ecclesiasticam potestatem ademptam , quæ sine damno religionis iis committi non poterat. Quid , quod à ratione alienissimum est , concessos sine onere vllò Antichristianis Præsulibus prouentus , impossibiles autem , partes Papisticas deferentibus , Leges impositas : Neque enim emolumenta vnius Episcopatus omnibus Diocœsios Pastoribus , etiam si tota exhauriantur , suffecerint. Non hinc ergò Ministris suppeditata stipendia , nec vlla huiusmodi ab orthodoxis Præsulibus exacta conditio. Res vti narrabo , se habet. Cum orthodoxi stipendia Ministris à

Quando , & quomodo tertie beneficiorum , Ministris concessæ.

Regina

Regina flagitarent, quod Sacerdotia omnia penes eos essent, quibus inuitis sine iniuria adimi non poterant, Regina accersit in aulam Sacerdotum Principes: adiuncti è Primoribus Nobilitatis, qui vel ingenio persuadere, vel auctoritate cogere possent. Tandem post longam disceptationem, cum Sacerdotibus magis infirmitatis conscientia non recusantibus, quam rationum vi permotis transactum, & è fructibus Ecclesiasticis tertia pars decisa est, vnde Regina Ministros orthodoxos aleret. Hæc est vera stipendiorum ratio, nec peius tum cum Episcopis orthodoxis actum quam cum reliquis Prælatis beneficia possidentibus. Quod scribit, Episcopos illos propter Pastorum infrequentiam, Commissio-

missionarios in suis ditionibus creatos, nec priuilegio Episcopatus, sed iure procurationis, & mandati, spirituales iurisdictionem exercuisse, à veritate longe abest. Ex iis enim quæ supra narrauimus constat, quum de Prouinciis perlustrandis orta esset consultatio, Superintendentes, & Commissionarios in eas regiones immisos, in quibus Episcopi cultui Pontificis Romani mordicus adhærebant: Ditionibus autem suis administrandis, quia Præsules orthodoxi sufficere videbantur, nomina in album visitatorum relata. Nec aliter in actis reperire est. Quod obiicit, Episcopos illos Ciuium Iudicum munus vsurpasse, id ab Episcopi officio neutiquam alienum est. Ministros etiam plerosque nouimus
id

id munus non sine Ecclesiæ consensu, & magno pauperum fratrum commodo obuiisse. De Maiestatis verò crimine quæ affert, non capio: nisi forte *Gordonium*. Candidæ casæ Episcopum intelligat, quem preces pro Reginæ matris salute concipere, cum ægrè ferret aduersa factio, facile erat perduellionis insimulare. Sed boni pietatem in Principem laudabunt, nec homini hac de causa litem mouendam fuisse iudicabunt. Neglexisse omnes officia, & damnum Ecclesiæ intulisse, quia gratis dicit, nec probat, verbo negasse satis erit. Rationum momenta, cum proferentur, expendemus.

Superintendentium erat,

Accedo ad Superintendentes, post debitum examen Ministros ordinare, Pastores in ditionibus suæ visitationi obnoxiiis, ab vna Ecclesia in aliam transferre: de diuortiis cognoscere. Sic statuit Synodus Edinburgi habita 8. calend. Ianuarij, 1562.

quos

quos singularem aliquam iurisdictionem exercuisse negat : addit etiam Ecclesias semel constabilitas, sine horum ope, aut mandato, res suas curasse, quorum vtrumque, falsitatis conuincere est in procliui. Nam Pastores ordinare, & confirmare, conuentus moderari, præfractos, sacris arcere, à Ministerio ad tempus, aut imperpetuum sum-mouere, partes sunt Iurisdictionis Ecclesiasticæ, quas Superintendentes non adscitis Ministris exercuisse extra controuersiam est. Neque Ecclesiæ, quas recte constitutas vocat, illis inconsultis, quicquam vllius momenti obibāt. Inter has, ni fallor, Princeps erat Edinburgena, at acta testantur, compluris illius gregis ad Superintendentē Lothianæ prouocasse, lites ab eo de-

C

cisas,

Synodus habita
ta Edinburgi.
7. Cal. Iul.
1563. statuie
prouocationem à mini-
stris, & suis
Presbyteris
ad Superin-
tendentes.

Alia Synodus
 Roman. ha-
 bita 8. Cal. Ian.
 statuit præ-
 scriptionem
 pœnarum Ec-
 clie. à Super-
 intendentibus
 fieri.

* Vide Syno-
 dum Edin-
 burgi habita-
 m. 3. Cal. Iul.
 1562.
 Et aliam ibi-
 dem indictam
 mense De-
 cembri 1565.

Sic Statuit
 Synodus E-
 dinburg. men-
 se Junio
 1562. & alia
 ibidem mense
 Julio 1563.

cisas, censuras examinatas, illam
 denique Ecclesiam eius visitati-
 oni, illius Pastores, illius impe-
 rio fuisse obnoxios. Par erat re-
 liquorum Superintendētium in
 suis ditionibus auctoritas. * In
 actis etiam primorum conven-
 tuū, hac de re diligentissime ca-
 uetur. Iubentur Ministri Super-
 intendentibus obedire, contu-
 macibus stipendij multa, aut
 exauctorationis pœna indicitur,
 sine vilo aut Ministri, aut Eccle-
 siæ priuilegio. Quod ait, Super-
 intendentes diligentia in visita-
 tionibus, & suæ administratio-
 nis rationes, Synodo nationali
 quotannis reddidisse, minime
 inficiabor: Sed meminisse o-
 portet, ad hanc Synodum nulli
 Ministro accessum tunc permis-
 sum, nisi quem Superintenden-
 tes ipsi, rebus ibi disceptandis,

& diiudicandis idoneum censu-
issent : Atque ita rationem red-
didisse , non vulgo Ministro-
rum , sed Superintendentibus
reliquarum ditionum , paris po-
testatis , & Primoribus Pasto-
rum , quos ipsi istiusmodi coeti-
bus adhibebant. Commissiona-
rios autem æqualem habuisse
cum Superintendentibus pote-
statem falsissimum , & exactis
Synodorum redargui facile po-
test. Illorum enim munus tem-
porarium , nec ultra Synodum
proximum durabat , acta etiam
non prius confirmabantur , quàm
conuentui probassent : Super-
intendentem longe dispar ratio,
solennia functionis initæ auspi-
cia , potestas perpetua , nec vi-
uentibus nisi grauioris culpæ
compertis , abrogata.

Secundum genus Episcopo-
rum

Commissio-
nariorum po-
testas.

Refutantur
quæ assert de
secundo Epil-
coporum
genere.

rum aulicum vocat, quos ait titulo & parte fructuum contentos, aulicis quorum gratia nitebantur, reliquum cessisse: Pastorculos præterea ab illis paucis nummis conductos, qui tribus, aut quatuor Parœciis inferuirent: Hæcque in colloquio Lethæ acta Anno 1571. Prid. Id. Ian. Sed anno proximo in Nationali conuentu, ab omnibus Ecclesiasticis contra testificatum. Hic subit admirari hominis impudentiam, dicam, an ignorantiam, qui incomperta pro comperto, tanta asseueratione affirmet. Si acta colloquij, & Synodi sequentis legisset, talia tam temere effutire puduisset. Sed vt Lector rem omnem intelligat, historiam paulo altius repetam. Vindices fidei, post assertam religionem, nihil antiquius

quius habuerunt , quam eam
conseruare, & augere. Et quia
certissima impendebat ruina, ni-
si Concionatoribus de victu, &
stipendio esset prospectum, in
id summo studio incubuerunt.
Igitur Anno 1568. frequentissi-
mo conuentu, ad quem præter
Legatos Ciuitatum, maior pars
Procerum, & Baronum conue-
nerat, de tota alimentorum ra-
tione in hanc sententiam itum
est: Vt redditus omnes Ecclesiæ
restituerentur, decimæ inprimis,
à quibuscunque præter fas,
& ius post vindicatam religionē
occupatæ. huic sententiæ, quot-
quot aderāt, Proceres, Barones,
& Legati Ciuitatum libere sub-
scripserunt, sancte polliciti id
proximis regni Cōitijs lege lata
fancitum iri. Sed quum negoti-
um lente procederet, & Mini-

Occasio col-
loqui Læ-
thenfis anni
1571.

stri patrimonium Ecclesiæ reddi, solidamque stipendiorum rationem inire pertinacius postularent, consultum tandem visum est, ut ordinis Ecclesiastici Primores longo rerum usu, & experientia eruditi, rem cum Consiliariis regis communicarent, & de patrimonio Ecclesiæ, eiusque politia, quod in rem videretur, statuerent. Post satis longam disceptationem, ab vniuersis est decretum : ut Episcoporum sedes, morte, aut quauis alia occasione vacantes, Pastores virtute, & eruditione præstantes, per ordinariam Decanorum, & Capitulorum electionem creati occuparent : ut Abbates, & Priores à Rege ad eiusmodi beneficia destinati, ab Episcopis, seu Superintendentibus prius examinarentur, & si negotiis

Acta collo-
quii Læthen-
s, anno 1571

negotijs Ecclesiasticis in ordinum conuentu procurandis idonei inuenirentur, ab eis collationes, vt vocant, reciperent : vt Ministri qui regiam in rebus Ecclesiasticis auctoritatem Sacramento approbassent, post legitimum ab Episcopo diocœseos examen, minoribus beneficijs pro modo census potirentur : Multaque alia in publicum commodum salubriter statuta, de educatione iuuentutis, de præbendis, & Capellaneis conferendis, quæ omnia, Rege puero rata haberentur, nec ultra, nisi aliter videretur. Hisce decretis ad sequentem Synodum perlatis, morosuli quidam qui Abbatum, Priorum, Archiepiscoporum, Decanorum, & Archidiaconorum nomina cōcoquere non poterant, protestati

C 4

testati sunt, se ijs articulis assentiendo, Papisticos titulos, & ordines non agnoscere. Contra ipsos articulos, omnibus vnum idemque sentientibus nulla facta protestatio.

Moritur interim *Marrinus*, sub id tempus, Scotiæ Prorex: vir de pijs omnibus, & repub. optime meritus. In eius locum *Mortonius*, natura, & moribus dissimilis successit. Is Sacerdotia vacua Ministris ex edicto attribuit, Sed pensionibus annuis, comitatui, & clientibus, præcisis, prædijs etiam opimis, & fundis Ecclesiastici iuris in nothorum vsum abalienatis, cumque Ministri tertias beneficiorum, ex donatione Reginæ matris, vt supra meminimus, tenerent, causatus coactores non sine graui stipendiorum iactura

iaçtura continuis litibus distrahi, parœcijs omnibus Pastores præfecturum, stipendia idonea debitè annuatim soluturum in se suscepit, modo tertiarum iure cederent. His magnificis pollicitationibus deliniti, & de regressu ad poenitentiam, si promissis non staretur stipulati, assenserunt. Ille voti compos, calculo secum diligenter subducto, cum tertias fructuum ægrè omnibus Ecclesijs suffecturas præuideret, commodum suis rationibus ratus est, ut vni Ministello trium aut quatuor Parœciarum curam committeret. Ita lucrum non exiguum sibi ex tertiarum residuo obuenturum: fremente quamuis Ecclesia, & quod pacta non seruarentur, in integrum restitui postulante, sed frustra. Hæc est

Mortonius
tertias fructuum
Ecclesiast.
aufert.

est verissima rei gestæ Historia, quæ quā bellè cū aduersarij nostri verbis conueniant, admonuisse quantū satis est contentus, suū Lectori iudicium relinquo.

Narratio quam consequenter subiungit de rationibus ab Ecclesia contra Episcopos initis, ab anno 1573. vsque ad annum 1596. (quo temporis interuallo, omnia quæ de secundo Episcoporum genere affert, complexus est) nihil aliud præter decreta & canones Synodorum continet, contra eos, eorumque functionem latos : quibus tamen de causis, & quo euentu, quia dicere omisit, & magnam Historiæ lucem sunt allatura, & nouellæ illius Disciplinæ ineptias ostensura, operæpretium duxi hac in parte eius defectum

supplere ; vt videant omnes, rebus passim in deterius prolabentibus, quam necessarium fuerit veterẽ Ecclesiæ œconomiam restabiliri, nouam aboleri.

Dum Ecclesiastici apud Proregem & Senatum instant, vt Ecclesijs Ministri, Ministris auctiora stipendia ex conuento assignentur : redit in patriam

Andreas Melvinus bonis literis excultus, & trium linguarum, quarum eo seculo ignorantia, illi famam, & tantum non admirationem apud omnes peperit, callentissimus. Is disciplinæ Geneuensis, cui diu assueuerat, institutis imbutus, non animaduerso longe aliter sub Rege, aliter sub multorum principatu esse viuendum, vt ad illius Ecclesiæ ideam, nostra quam proxime conformaretur (tanquam

Epitome rerum Ecclesiasticarum
ab anno 1573. ad ann. 1596.

Duo homi-
num genera
Episcopis
aduerſa.

quã ea demũ vera eſſet Eccleſiæ
regẽde ratio) omnes neruos intẽ-
dit. Cũq; Episcopis, & Superin-
tendentibus de ſtatu, contro-
uerſiã faceret, & Miniſtris æqua-
litatem vendicaret, qui in eam
ſententiam pedibus irent, duo
hominum genera inuenit; Lai-
corum vnum, qui ad proprie-
tatem, & dominium bonorum
Eccleſiaſticorum quæ mala fide
poſſidebant acquirendum, ex-
peditam hanc viam, & tutiſſi-
mum ſacrilegijs ſuis aſylum
fore prouidebant. Alterum Mi-
niſtrorum, qui ambitione præ-
cipites, & gloriæ famelici, re-
iecto Seniorum iugo, ad effræ-
nam licentiam quiduis pro li-
bidine patrandi totis animis
aſpirabant. Prorex alioqui
non incallidus, quod ſpem de
cauſæ exitu deponeret, haud
grauate

grauate tulit Clerum inter se eiusmodi quæstionibus cōmitti : Ita enim in posterum se à litibus, & assiduis querimonijs Ministrorum vacuū futurum. Sed res præter expectationem cecidit. Nam & incæpto euentus affuit, & concilium illi in perniciē vertit. quos enim initio, verbo compescuisset, iniecta mentione colloquij Læthenfis, quo cōuenerat vt in statu receptæ religionis nil immutaretur, dum Rex per ætatem rebus gerendis non sufficeret, eius conniuentia eas vires collegerant, vt nullis opibus, nullius ingenio eis tandem resisti posset. Itque anno 1576. cum male celatum animum expromere cupiens, Archiepiscopis Fani Andreæ, & Glasgnæ, ne Synodorum decretis starent, interdiceret, in odium eorum, qui

qui disciplinæ innouationi studebant, incidit, qui publicè vitia eius, auaritiam, tyrannidem, & luxum insectando adnitentibus inimicis, exitium ei maturarunt. Nouis enim turbis indies nascentibus, regni administratione se abdicare coactus est. Prorege summo Magistratu exuto, Ministri altiora iam meditantés, & spei pleni, Episcopis tum sedentibus denunciant, gregis vnius curam capeffant, & ditionum curam omittant. Quorum Rex gnarus, literas per *Iohannem Duncanfonum* (quarum exemplum in Actorum libris extat) ad Synodum datis, de re publica agi præfatus, monet à rebus innouandis abstinere, quietem, & concordiam, vt Christi seruos decet, sectentur, Nec nouarum turbarum tam dubijs

Rex Synodum
per Epistolam
monet à rebus
innouandis
abstineant.

dubijs temporibus auctores sint. Quibus hortatibus eorum impetus adeo non elanguit, ut bilem in Aulam, eiusque præfectos euomerent : *Aubignium* præcipue, qui postea *Dux Leninia* declaratus est. Is non ita pridem è Gallijs venerat ; & propter summam nobilitatem, & virtutes non vulgares bonis omnibus charus, & in flagrantissima apud Regem gratia erat. Quod æmuli acerbè ferentes, pessimis vulgo sparsis rumoribus eum perniciem rectæ religioni machinari, apud Ministros invidia onerarunt : Qui è cathedris declamando, Regis ab eo fidem sollicitari, Ecclesiam occultis cuniculis subruï, Papæ superstitionis cultum promoueri, plebi infestum reddiderunt. Rex ut ijs satisfaceret sollicitus

Ministri Leninie insensu.

Regis, de Ministris pacificandis studium.

citus , aduocatis in consilium Ministrorum Principibus, statuit, vt ex eorum numero selecti, Leuinium in fide syncera erudirent : simul in integritatis suæ testimonium, confessionem fidei fieri curauit, cui ipse cum familia, & subditi honesto loco nati subscripserunt.

Hæc est celebris illa confessio, cuius Sectarius non semel meminit, quamque Cathari nostri identidem obijciunt, quo Regem, regnique Ordines periurij & perfidiæ reos peragant : Sed quam leuibus argumentis nitantur videamus. Confessionem illam *Ioannes Cragius* Regius Concionator scripsit, & edidit, anno 1580. Cui omnes concepta Sacramenti formula, se doctrinam, & instituta Ecclesiæ Scoticanæ seruatu-
traria

Confessio fidei neminem allegat Presbyteriorum regimini.

traria pro virili oppugnatu-
 subscriberent. Sed in ea con-
 fessione non alia disciplina in-
 telligenda venit, quam tum
 publicè recepta, Episcoporum
 nimirum, & Superintendenti-
 um gubernatio: Cum eorum
 munus, nullis Ecclesiæ sanctio-
 nibus damnatum fuerit ante an-
 num 1581. nec Presbyteria ante
 1586. stabilita: vt in eam con-
 fessionem iurasse, neminem Pres-
 byteriorum regimini alliget.

Ratio prima

Iam vt illis largiar, quod nun-
 quam tamen euincant, discipli-
 nam postea receptam, tum sta-
 bilitam fuisse, cum hæc confes-
 sio primùm prodijt, quotus-
 quisque non nouit disciplinam
 omnem, rem esse mutationi ob-
 noxiam, & vt ait Tertullianus

Ratio secūda.

Tertull.

Nouitatem pati correctionis? Nam
 vt propter ordinem, morum

D

cen-

cenfuram , & delinquentium emendationem , ipsa neceffitas clamet politia in Ecclefia opus effe : velle tamen omnes totius Orbis Ecclefias, ad hanc vel illam politiæ formam adstringere, hoc verò effet conſcientijs laqueum, & miſerrimum ſeruitutis iugum imponere. Hoc nec prioribus ſeculis factum legimus , nec poſteri videbunt. Quifquis igitur in diſciplinam Eccleſiæ iurat , id non aliter facere intelligendus eſt , quam ſi nihil in ea ab Eccleſia innouetur. Et vt res exemplo illuſtrior fiat, ſubditi Senatusconſultis , ciues Plebiſcitis obſeruantiam iureiurando ſpondent : per hoc tamen non ſtat, quin legum emendationibus , & mutationibus , quas per varias in vita occaſiones fieri neceſſe eſt, teneantur.

Ita

Ita in disciplina se res habet, qua tamdiu obligantur, quamdiu eam Antistites religionis, quibus fidem obstringimus, ex usu Ecclesiæ iudicarint. De doctrina secus censendum: Regula enim fidei cum à Deo sit, ut idem loquitur Tertullianus, perpetua est, & inuariabilis, quæ nec mutationem patitur, nec innouationem.

Si his responsionibus nondum Sectariis nostris satisfactum, addo Episcopos nunc sedentes, & magnam Ministrorum partem subscriptiones illas inficiari, quosdam etiam Libellum de disciplina sibi oblatum repudiasse, & quod iniquum iudicarent, nec sacramento, nec chirographis obsignasse. Sed calumniator, ut id ab omnibus, adolescentulis, senibus,

Exceptio tertia.

Decreto Synodi quo cholaſtici in Gymnaſiis promovendi, in confeſſionem fidei iurare tenentur, non aliud continetur, quam ut orthodoxæ religioni ſubſcribant, & cœnæ Dominicæ interſint. De diſciplina aliorum ſilentium. vid. Synod. Edinb. 12. cal. Jul. 1597.

Quarta & ultima Excep-
tio.

Miniſtris inprimis factum arguat, Gymnaſiorum ait Præſectis imperatum, ne quenquam prius promoverent, quam iſti Confeſſioni ſubſcriberent. Sed ſi id in Gymnaſiis religioſè obſervatum, & diſcipulos in iuramentum adactos probaſſet, aliquid certe pro cauſſa diceret: Sed id, ut ſe in omnia vertat, nunquam efficiet. Quid, quod quoties ea confeſſio alicui obtruditur, ſub formula fidei id fieri aſſolet, nec illi quicquam aliud ſub eo nomine intelligunt. Diſciplinam porrò, dogma fidei ad ſalutem neceſſarium, non opinor vocabunt.

Sed iniquunt, ſe à ſacramento ſemel nuncupato ſine perfidiæ macula recedere non poſſe: quibus reſponſum volumus, ſi aliter ſcrupulus ille eximi non poteſt

potest, in Ecclesias bonis auibus
faceffant, vbi illis ita viuere libe-
rum fit, cum in vnus priuati
gratiam, Ecclesiæ ritè constitu-
tæ vnitatem dissolui, & pacem
turbari, non sit ferendum. Sed
vt ad historiam reuertar, à qua
me communis illorum homi-
num calumnia paululum digre-
di coegit.

Etsi Rex, eiusque familia om-
nis, confessionem illam appo-
sitis chirographis consignassent,
iusta tamen adhuc dubitandi
caussa Ministris videbatur. Igi-
tur cum Rege sedulò agunt, vt
Libellus de Disciplina, quam
nouam ad ideam Platonice rei-
publicæ affinxerant, auctoritate
publica sanciretur, quæ si ea-
dem fuisset cum illa, quæ con-
fessione fidei continebatur, quid
opus fuisset noua sanctione?

Ministri cum
Rege agunt,
vt disciplinam
Decreto pub-
lico sanciret.
Vnde liquet
euerfam fuisse
ab ea quæ
confessione
fidei contine-
batur.

ynod. Glas-
nensis anno
581.

aut qua fronte, id Rex facere recusasset, quod haud ita pridem fide data approbasset? Nam in omnibus Synodis, quæ Glasgnensem exceperunt, legere est, Regem cum Ministris egisse, ut ab eiusmodi inceptis desisterent, & quos ipse daret Episcopos eligerent. Nec prætereundum de anno aut circiter quo illa confessio primùm vulgata est. Regem per internuncium testificatum, quæ ab illis iactarentur sibi displicere, & remedium in tempore adhibiturum.

Aliud Sectarij
mendacium,
de abrogata
Episcopis au-
thoritate, ne-
mine repug-
nante.

His omnibus Sectarius, quia causæ iugulum petere videbantur omissis, refert post publicas disputationes, priuata colloquia, consultationes cum transmarinis Theologis habitas, nemine è Ministris regnante, secundum

dum de Disciplina libellum, omnium sententiis comprobatum. Sed bona ipsius venia contradixerunt, Ecclesiæ nostræ antesignani, è quibus paucos nominasse sufficiet. Dunensis Comarchus, Angusiæ Superintendens, vir perinde pius, & prudens, & inter religionis Vindices facile primus, & Verbi quoad vixit nobilis Concionator, constanter se opposuit, nec passus est Democratiam illam in Angusiæ, & Merniæ Prouinciis, quibus regendis præfectus erat, pedem figere. qui etiam, vt à viris fide dignis accepimus, *Andream Meluinum*, rebus Ecclesiæ procurandis in suam ditionem venientem magna orationis acerbitate increpuit: addito, eum quandoque Ecclesiæ Scoticanæ exitio futurum. *Ioan-*

nes Spottiswoodus Lothianæ, & Mercia Superintendens, ad ultimum vitæ annum, qui fuit 1585. dictitasse fertur, se talia utcunque laturum, ne si aliter faceret, suam dignitatem propugnare videretur, audaculos tamen illos (Ministros intelligi volebat) nisi in ordinem cogerentur omnia quādoq; in Ecclesia turbaturos. Crebro etiam illud commemorabat: fides nostra est veritati diuinæ consentanea, sed politia veteris Ecclesiæ, est nostra potior. Eiusdem sententiæ erant, *Ioannes Vinramus* Fifæ Superintēdens & Fani Andreæ Supprior: *Georgius Haius* plagæ Septentrionalis Commissionarius, vir summo ingenio, & excellenti doctrina: *Alexander Arbuthnotus* Præfectus Gymnasij Abredonensis: *Robertus*

ius Pontanus, Synodi Glasgnensis quæ habita fuit contra Episcopos, Præses: *David Lindesius*, qui postea Rossia Episcopus designatus est: *Andreas Poluarius* Subdiaconus Glasgnensis: *Thomas Smetonus* vir raris dotibus, & insigni prudentia: ut de aliis multis taceam, qui eius Canonis lationi intercesserunt. Licet tandem, ne frustra contraniti viderentur, in imperitæ multitudinis sententiam concesserint. Prætereo *Patricium Adamsonum* Fani Andreæ, *Iacobum Bodium* Glasgnæ Archiepiscopos, *Davidem Cuningamium* Abredoniæ, *Nigellum Campbellum* Argatheliæ, Episcopos, omnes sui ordinis decora, & honestamenta, qui rem non ante impedire destiterunt, quam contemptui, & ludibrio ab infimis habiti,

biti, Synodis abstinerent. Hinc satis liquet quam mala fide scribat Sectarius, vnanimi omnium consensu secundum de disciplina libellum comprobatum fuisse; quum pene omnes, qui tum aliqua auctoritate, & prudentia reliquos in Ecclesia nostra antebant, aliter ad extremum vitæ diem senserint. His abunde mihi videor communẽ illum consensum refutasse. Videamus quis fuerit consiliorum exitus.

Tumultus in
Ecclesia ob
Archiepisco-
patum Glas-
gnæ Montgo-
merio colla-
tum.

Anno 1582. ingens tempestas Ecclesiam penè pessundedit, hac quam dicam occasione, *Robertus Montgomerius* Minister Sterlinensis, vir in quo eruditionem & ciuilem prudentiam desiderasses, Archiepiscopus *Glasgnæ* designatur, quamuis illo, nemo magis strenuam in Episcopis euertendis operam nauasset.

set. Nam Synodo Glasgnensi, quum *David Lindesius* decreto de abroganda Episcopis auctoritate abnunciaret, & rem integram in sequentem conuentum reijceret: in pedes erectus, dixisse fertur. Se *Davidis* verba non sine graui conscientiae vulnere accepisse, & sibi indignum omni Ecclesiastica functione videri, qui ordini corruptissimo patrocinaretur. Hunc, *Dux Leuinia*, instigantibus qui commodis magis, quam honori Ducis consulebant, Regi commendatum ad Archiepiscopatum euexerat, pactus vt titulo & pensione annua mille librarum contentus, reliquis Episcopatus emolumentis cederet. Ministri hac vt rebantur iniuria commoti, diem ei ad Fanum Reguli dicunt, ibi Sacerdotio mulctandum.

dum, & pænis Ecclesiasticis non leuiter puniendum. Rex, qui sciret duntaxat crimini dari, quod contra, acta conuentuum, Episcopi titulum suscepisset (neque enim de dilapidatis beneficij redditibus agi) *Ioanni Gramo* (qui postea in Collegium Iudicum ascriptus est) in mandatis dat, litem inhibeat, ni pareant, conuentum dirimat. Ita quaestione in præsens dilata verius quam omissa, Ministri cum diutius iram suppressere non possent, nullo ordine, nulla iuris formula obseruata, ei sacris interdicunt: qua contumelia Rex accensus, excommunicationem irritam pronunciat, & hominem in diocœsim (impedientibus quamuis non paucis Aëræ, & Glasgnæ) cum imperio mittit.

Sequitur est, & aliud ma-

Quorundam
Ministrorum
cum factionis
conspiratio,
nouus tumultus
causa.

lura.

lum. Nobilitate enim in factiones diuifa, & rebellibus, vt fieri solet, obtentu Ecclesiæ consilia velantibus, è Ministris quidam imminutæ maiestatis rei, in liberas custodias deputantur. Id illis persequutionem interpretari placuit. Interea suggesta non aliud sonabant, quam vexari Ecclesiam, aulam à fide deficere, veteres ceremonias restitui: tandem circa mensem Augusti, coniuratione nobilitatis, Rex *Ruthueni* detentus est, Duci *Leuinix* aula interdictum, *Iacobus Stuartus Araniæ Comes* in carcerem coniectus, & è regijs plurimi capti, non pauci grauiter vulnerati. Coniurationem hanc nobilitatis, Ministri Libellis editis, & coacta ad Septembrem Synodo concordēs approbarunt, vetueruntque sub anathematis

Coniurationē
Ruthuenianā
Ministri decreto Synodi
probant.

Dux Leuiniæ
Luthetiæ Pa-
risiorum mo-
ritur.

Ministri à
Ruthuemanis
destituti

thematis poena, ne aliter quam Ecclesiæ, & publicæ libertatis assertores appellarentur, idque plebi in concionibus significari imperatum. Leuinius dum per Angliam in Gallias reuertitur, soluta aluo in letalem morbum incidit, incertum tædio itineris brumâ suscepti, an ægritudine animi, quod Regem in illis turbis reliquisset, ac non multo post Parisijs vita excessit: constantiam in fide ante mortem testatus, & quam indignis, & miseris modis à Ministris Scoticanis habitus fuisset, palam professus.

At Ministri reliqua prosperè cessura rati, Nobiliorum opera, quorum causam enixissime iuuerant, disciplinam suam comprobatum iri sperabant: sed illi, causæ iniquitatem secum reputantes,

tantes, Ministrorum desiderijs Regis gratiam præferre, satius duxerunt. Vere proximo Rex per occasionem libertate recuperata, coniuratorum nonnullos in partes regni septentrionales, alios in Hiberniam circumiectasque Insulas, & pleraque continentis loca relegavit. Reliquo hoc anno, res in Ecclesia satis tranquillæ fuere.

Anno 1584. *Andreas Melvinus* habita concione ad Fanum Reguli, multum in præsentem rerum statum inuectus, addidit Nobilium esse, & reliquorum regni Ordinum, vitia, & abusus Aulæ corrigere, productis in medium superiorum temporum exemplis, & in his *Iacobi* tertij Regis abau: quamobrem à Concilio in ius ad causam dicendam vocatus, & quod Iudicium

Tumultus
anni 1584.

cum auctoritatem defugeret, & immodestius se gereret, in custodiam *Blacknessum* proficisci iussus, noctu itinere commutato *Berwicum* profugit. Non adeo multò post, arx Sterlinensis à Ruthuenianæ coniurationis socijs capta est: incertum quo consilio, cæterum quicquid fuit, fortuna discussit, *Gourius* enim comprehensus, & coniurationis conscij in Angliam fugere sunt coacti: quo etiam paulo post Pastores Edinburgeni se receperunt, conscripta discessus apologia, & fugam suam in aulæ rabiem, & tyrannidem conferentes.

Aestate proxima Rex secum perpendens ; Ecclesiasticorum culpa, factiones & coniurationes proximas potissimum ortas, publico Ordinum decreto,
Præ-

& Præsulibus potestatem in inferiores Ministros restituit, coetus, & conuentus Ecclesiasticos edictis inhibuit, sed successu, vt in rebus perturbatis irritum. Nobilibus enim ab exilio ad Cal. Nouembris anni 1585. reuocatis, & post humillimas preces in pristinum gratiæ locum receptis : Ministri ex fuga in Angliam superstites, secus factorum condonatione non contenti, suam Disciplinam inducto priori decreto, stabiliri vehementer vrgebant. Quod quum à Nobilibus destituti, impetrare non possent, ad veros mores reuersi, in aulam plenis velis inuehuntur : Regem Ieroboamo comparant, & vltimum de sua

Rex Episcopis potestatem in inferiores Ministros, Ordinum consensu restituit.

Gulielm^{us} Vassonius Edinburgenus Pastor quod Regē Ieroboamo comparasset in Blacknesum arcem demandatus. Iacobus Gib-

sonus rusticanus Minister paulo post suggestum Edinburgi conscendens, eadem vsus comparatione addidit progeniem Stuartorum in Rege defecturum.

E stirpe

stirpe futurum denunciant. quod licet grauissima paucorum culpa factum sit, qui laudarent in conuentu Ecclesiastico non deerant. qua de re, quum Rex per Procuratores quæreretur (vt conditionem illorum temporum videas) à fratribus obtinere non potuit, vt *Gibsonus* vnus ex Concionatoribus poenas dictorum luerat, excogitatum tamen, vt ad diem dictum non adesset, & contumaciæ nomine à Ministerio suspenderetur.

Ministorum
uorumdam
ictum inhu-
manum, &
impium.

Culpam hanc alia Ministro-
rum Edinburgensium non mi-
nus inhumana, & impia excepit.
Qui à Rege moniti, vt Reginae
matris salutem (de cuius vita
consilia in Anglia agitari ac-
ceperat) Deo precibus com-
mendarent : quod iure, Ethni-
cis, & Paganis negari nec po-
tuit

tuit nec debuit, id facere pertinaciter recusarunt. Quod nisi multi, hodieque superstites factum scirent, rem fortasse incredibilem dicere videretur. Sed ita est, quum rex illis officium recusantibus *Patricio Adamsono* concionandi vices, & vota pro matre nuncupandi demandasset: Pastorculus quidam, nomine *Ioannes Cooperus* suggestum maioris basilicæ Edin-burgenæ ante horam statutam conscendit, ibique populo coram, à Rege interrogatus, cur locum alterius occuparet, & num preces pro matre Regina concipere vellet, insigni arrogantia respondit, se nullius quam Spiritus sancti consilio, pro concione vsurum. Sed Regis mandato extrusus, Adamsonus sacra peregit. Hoc

tabula Pres-
byteriorum
linburgi in
conuentu
exhibita anno
1586.

anno tabula Presbyteriorum
(cuius Sectarius pag. 11. memi-
nit) ab *Alexandro Haio* Scrini-
orum Magistro, qui situm re-
gionum, & Ecclesias quæ com-
mode vniri poterant, pernorat,
confecta est, & in conuentu Ec-
clesiastico exhibita. Qua de
re differens Aduersarius, bis in
eadem linea impegit: primùm
enim ait anno 1581. confectam,
vt Presbyterijs suis maiorem
antiquitatem, annorū nimirum
sex conciliet: Deinde cū vult à
Rege ad conuentum missam,
cum in Actis sit, Patronos, per-
ferendæ pro conuentu, legati-
onis electos, inter alia flagitasse,
vt designationem illam Presby-
teriorum ratam haberet, Sed
id à Rege aliter obtineri non
potuisse, quam vt illos Conuen-
tus Præsules in suis ditionibus
mode-

moderarentur, tandemque post longam disceptationem conuenisse, vt Episcopi Presbyterijs vbique præessent, ita tamen vt in Fano Reguli *Robertus Willischius* Episcopi vice fungeretur, aliter *Meluno* satisfieri non potuit.

Hic, Rex primùm ad Ministrorum studia suam voluntatem accommodauit, ratus mansuetudine & lenitate prouocatos, officio imposterum non defuturos. Sed scitum est, nimia lenitate improborum audaciam crescere, & peccantium impunitate, sceleribus nouis aditum patefieri, nec inquieta ingenia cedendo, sed domando flecti. Illi enim statim Archiepiscopo Fani Andreæ, vt se Presbyteriorũ iudicio subijceret, denũciãt, graui indicto ni pareat: quam

comminationem, quum ille pro solita constantia spreuisset, absentem, & inauditum diris sunt prosequuti: licet sequenti conuentu, in Ecclesiæ gremium receptus, & prior sententia velut vana, omnium sententijs damnata sit.

Fundi Ecclesiastici patri-
monio regio
annectuntur.

Interea apud aulicos, sui inter tot publicas curas non oblitos, de fundis Ecclesiasticis patrimonio regio (quod superiorum temporum iniuria vehementer imminutum prætexebatur) annectendis, orta est in Regia, consultatio, resque causa deserta, in summa Ecclesiasticorum perfidia, proximis Comitibus anno 1587. transacta, & decreto Ordinum, Actis interuenientibus insinuata. Nam Episcopi durissima quæque à fratribus passi, non aliud per-
fugium

fugium habebant, quam ut aulicorum libidini se dederent, & Ministri Præfulum exitio inhiantes, vindictæ cupidi, & in futurum improuidi, passi sunt sibi ab illis impostoribus os oblini, qui iactare non dubitarunt, se Episcopis *πληρὺν καίρων* infixisse. Atque utinam soli Episcopi, non etiam vniuersa Ecclesia vnlnus accepisset: sed opinione longius serpens lues, non caput solum, sed & totum corpus occupauit; Nec vllis hætenus remedijs cessit, nec spes est in posterum cessurum. Patrimonio omni Ecclesiæ abiudicato, via ad decimas patebat, ijsque haud ita multa post ablatis, subditi prope omnes hæreditaria transactione rei, quæ ante quodammodo erat temporaria, oppressi, nunc miserima

Incommoda
inde sequuta.

ferrima seruitute conflictantur. Ad Regem autem ex illa ostentata spe non adeo multum rei perueniebat : Nam statim à transactione, omnia Aulicis qui gratia florebant donata, nitentibus pro se inuicem singulis, quo malum communius, remedium difficilius foret. Malum: quod initio perspicaciores minime latebat, sed cui medendo pares non erant. Verùm à quibusdam, quasi non satis turbassent, in proximis Synodis agitatum, vt Personatum, Vicariatuum, & aliorum beneficiorum prouentus in commune collatos, Ministri ex æquo partirentur, & vt titulis Curionum, Vicariorum, Canonicorum, Præbendariorum, & cæteris id genus, velut papanam superstitionem redolentibus, nec inter

ter purioris fidei cultores tolerandis, omnes deinceps abstinere. Quod nisi inconsultam temeritatem casus alio vertisset, omnia susque deque miscendo, ita Ecclesiam foedassent, ut nullum eius vestigium, imo ne vestigij monumentum hodie haberemus.

Inter hæc *Patricius Adamsonus* Fani Andreæ Archiepiscopus, nullum non contumeliarum genus, à discipulis gymnasij noui perpeffus, in securitatem posteritatis, amicos, & clientes donis & largitionibus obligando (à quibus tamen postea destitutus est) ad eas rei familiaris angustias decidit, ut opem ab inimicis implorare cogetur: qui occasione læti, palinodiam ei per vim expressam, sed innumeris à se locis interpolatam,

Archiepiscopus Fani Andreæ ad paupertatem reductus mortitur 1598.

polatam, typis publicarunt. Ita egestate & miseriis confectus decessit, vir doctrina, & virtute nemine sui temporis inferior.

Reliquis etiam Episcopis è medio discedere, & domi metu, & ignominia, aut quod operam suam inutilem Ecclesiæ cerne-
rent, latitare coactis, Presbyteriani quatuor circiter annos, omnia vni & ad arbitrium administrabant. Anno 1592. cum magna pars Nobilitatis secus de religione sentire, & cum Hispano conspirasse diceretur, & Bothuelius è custodia elapsus Tragœdias passim excitaret, Rex, vt sibi interim Ecclesiam obnoxiam haberet, Ministrorum placitis acquiescere in animum induxit. Itaque hoc anno Presbyteria, & Synodos

Or-

Confirmantur
Presbyteria
Ordinum De-
creto anno
1592.

Ordinum edicto confirmavit. hoc est illud Palladium, in quo fatum Presbyteriorum continebatur, quod Sectarius *Βασιλικὸν δῶρον* appellat, & de quo nonnullos tam insulsè gloriantes vidimus, vt exosculari, & sinu gestare, & secundum Canonicas Scripturas summam ei authoritatem deferre, non vererentur.

Hoc successu, Ministrorum eo creuit insolentia, vt non contenti sua functione, lites, & reos omnes ad suum tribunal reuocare niterentur, consilij publici placita rescindere, Ordinum decretis, quæ ad stomachum non facerent intercedere, populum omnem contra hostem communem, in armis paratum esse iubere: Nihil denique erat, quod istos tam seueros censores effugeret. Atque tunc
pr.

Nouellæ Politicæ fructus

primum creati sunt Ecclesiæ Consules qui in omnes occasiones Edinburgi residentes, Synodos indicerent, & Ministros pro re nata conuocarent. Hi, Regem de Papanorum Comitum (ita tum eos vocabant) causa cogniturum, partim minacibus Libellis, nomine Nationalis Synodi, quam ideo promulgarent, exhibitis; partim fidelibus omnibus, & quotquot religionem saluam esse vellent, ad diem Comitibus, Limnuchi dictum, & causam disceptandam, adesse iussis, cò perpulerunt, vt tumultum veritus iudicium differret, ac postea quod vnicum rebus pacandis remedium videbatur, exilium remitteret. Nec hic furor stetit, sed Regem, & serenissimam Angliæ Reginam, cum qua Rex arctissimam

simam amicitiam colebat, convitiis proscindunt. è quorum numero *David Blackius* Concionator ad fanum Reguli, Maie-
 stas postulatus scripto sua, & Consulum, quos dixi, manu ob-
 signato ad Synodum prouocauit, cui soli ius esset, quæ pro
 concione dicerentur examinare, quæsitis huic inde argumentis
 contendebat. Rex pro eo ac debuit, rem indignè ferens, cœ-
 tus, & conuentus omnes lege non sancitos, publica Præconis
 voce inhibuit, Consulibus Ecclesiæ Edinburgo excedere im-
 perauit: qui tergiuersando, & moras subinde nectendo, faces
 plebis animis irâ tumentibus subdiderunt, vt concursu ad
 Prætorium factò, facinus illud tandem ad XVI. Calend. Ian.
 (nunquam sine Catharorum infamia

David Blackius
 ad Synodum
 prouocat.

Facinus ad 16
 Cal. Ian.

infamia nominandas) designatum sit. Tum quidem bene currebamus , inquit Sēctarius, quum de foedere verba facit, anno 1596. quo hic tumultus exortus est ab iis renouato : sed num ad metas diuinitus præsriptas , & brauium immortalis coronæ consequendum , aut ipsi cucurrerint , aut alios ad currendum suo exemplo incitarint , penes Christianos Lectores esto iudicium.

Epitome omnium præcedentium.

Multa in præsentia prætereo, quæ alias suis locis, commodius referrentur. Cæterum hac nuda , & simplici narratione , qua statum Ecclesiæ strictim exposui , ab anno 1572. ad 1596. vidimus nihil non à Catharis tentatum , vt vetere regimine subuerso , ad rerum gubernaculum turba incondita , & multorum

rum capitum bellua, admoueretur : vidimus nefariorum conatum condignos exitus, dissipatos Ecclesiæ census, quos multorum sæculorum pietas Deo consecrarat, seditiones, factiones, tumultus, & apertam in Principem rebellionem. Nec dubium nisi tempestiue obuiam itum esset, quin ad Regem regno exuendum, magistratus omnes tollendos, & meram *anarchyam* res spectasset. eò enim dementiæ Phanatici venerant, vt insitum esse Regibus omnibus in Christum odium, eosque Deo creatori, non Christo redemptori imperium acceptum debere, non obscure prædicarent. Quod, quid aliud erat, quam Christum solummodo pro Rege à Christianis agnoscendum? Et sanè, ita arctè, copulatèque coha-

Hæc erat discipulorum collegij noui Theologia, qui tum diligentius libellum Buchanani de Iure Regni, quam Caluini Institutiones legebant.

ecclesiasticæ
olitæ muta-
o, mutatio-
em in civili
arit.

cohærent ciuilis, & Ecclesiastica Politia, vt hac semel euerfa, illa diu subsistere non possit. Porro Politia esse nequit, vbi non sunt Præfecti qui imperent, & leges quæ iubeant sed pro arbitrio omnia geruntur singulis, ex conscientiæ præscripto, hoc est pro libidine viuentibus. Sed tempus est, vt à secundo illius Præsulum genere, ad tertium transeamus.

De tertio E-
piscoporum
genere.

De Episcopis inde sedentibus hæc summatim affert, qua occasione creati, quibus legibus functionem inirent, quibus artibus libertatem fratrum trās-
lato in se omni regimine, oppres-
serint. Sed causa institutionis
vera, & Principe, dissimulata,
nouam sibi ipsi comminiscitur,
his verbis præmissis, Neque
enim ea pigebit referre. Diabo-
lus,

lus, inquit, nobis hanc foelicitatem inuidens, noua arte, & hac, quam dicam, occasione, tertium Episcoporum genus supposuit. Haud inuitus illi largiar, Diabolum in hoc negotio operam suam contulisse, sed vt ab horum partibus steterit. Neq; enim tumultus ille ad 16. Cal. Ianuar. alterius quam Diaboli opus esse potuit. Quis enim arma in Principem sumpta, Regem cum Consiliarijs in Curia obsessum. Deo impulsore dixerit? Diabolus igitur non illorum foelicitati inuidens (nihil enim illi acceptius, quam vt in illis turbis viuerent) sed effrœnem superbiam palmario facinore coronare, & indelebilẽ ignominiaẽ notam frontibus inurere cupiens, homines ad exitium præcipitantes in nefandam

F

pro-

Occasio resti-
tuendæ Poli-
tiæ veteris.

proditionem impulit. Verum Deus Reipub. & Ecclesiæ misertus, Regi per illud flagitium occasionem suggessit ordinem, ubi confusio regnabat, stabiliendi. Nec potest à quoquam illius diei facinus commemorari, quin animum simul subeat Regis summa lenitas, & eximius erga Ecclesiam amor. Memoriam enim Annalium replicantes, neminem vnquam a Subditis grauiori contumelia affectum inueniemus. Non deerant ad vlciscendum vires, nec qui animum accensum penitus inflammare conarentur. Nouimus qui incendio vrbs scelus expiandum, & monumentum vindictæ ad posteros erigendum censuerint. Verum ea erat Regis in Ecclesiam indulgentia, vt nullam infamiæ maculam penes illius Ministros

nistros hæere voluerit, nec in culpæ auctores merito supplicio animaduertteret, sed totus ad Disciplinam ordinandam conuersus, antiquam, & ab Apostolorum vsque temporibus in Ecclesia receptam gubernationem reducere statuit: Idque non minando, sed monendo, non iubendo pro imperio, sed rationibus suadendo, nec confestim, & momento, sed pedetentim & per interualla, ne res agi videretur, aut occasio scandali infirmioribus ministraretur. Hoc Sectarius, Regis pro Ecclesia labores traducendo, nouum Diaboli commentum appellat.

Nec petitio in Comitij exhibita de iure suffragij Ecclesiasticis restituendo, vt ille nugatur, initium, & prima rei occasio fuit, sed Rex post tumultum

ynodus ad
erthum
596.

illum ad 16. Cal. Ian. animad-
uerso præsentē Ecclesiæ statum,
emendationem tantum non fla-
gitare, edictis per omnes reg-
ni partes promulgatis, ad vari-
as de Politia Ecclesiastica quæ-
stiones examinandas Ministros
Perthum in Cal. Feb. conueni-
re iussit. Quoque paratiores
accederent, quæstiones in ante-
cessum typis diuulgandas cura-
uit. Synodo coacta, primum
omnium conuenit, licere cuius
dubia de externo regimine pro-
ponere, modo id modestis stu-
dijs, suis locis, & temporibus
fieret, & animo ædificandi
non tentandi; quod eò moneo,
quia erant è Catharis qui dice-
rent, disciplinam extra omnem
iudiciorum aleam positam, eius-
dem esse cum articulis fidei na-
turæ. In præiudicium igitur
causæ

causæ , vt successus postea cō-
 probauit , dilucide argumentis
 demonstratum est , Disciplinam
 rem non esse *αἰνῆτος* , sed tempo-
 rum mutationibus obnoxiam ;
 ideoque quæ corrigi , & emen-
 dari posset , & deberet. In eo-
 dem etiam Conuentu , cautum
 est , ne quenquam Pastores pro
 concione nominatim , aut obli-
 què perstringerent , neminem
 nisi post maturam deliberatio-
 nem diris diuouerent , quo telo
 temere , & vulgo abutebantur :
 multaque alia in publicum bo-
 num sancita. Hac Synodo, Ca-
 thari , experiendo didicerunt ,
 quam iniquum sit cum Regibus
 certamen , & verissimum esse
 illud Taciti , Rebellionem in
 Principes conatum irritum , im-
 peria semper promouere. Ma-
 lum tamen , quod ipsa salus si
 F 2 volet,

ἡ δὲ διὰ τὴν συνάκλη-
 σιν ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν
 βασιλευσάν,

Synodus ad
Taodunum
597.

volet, sanare non poterat, subodorati rem modis omnibus impedire non cessarunt. Legatis enim Presbyteriorum in mādatis dederant, ne vllam partem Disciplinæ innouari, aut in quæstionem vocari paterentur: quos Synodus protestantibus reiectis, qui suffragia rogarentur indignos existimauit. Hac spe incisa, subsidia omnia in conuentum proximum qui Taodunum in Cal. Maias indictus erat, comparant. quo die appetente iustis penè agminibus conuolarunt, vt multitudinis specie inimicos territarent, & suffragiorum numero, si res in disceptationem veniret, omnia ad nutum circumagerent. Venerant enim à plerisque Presbyterijs supra duodenos, cum ab aduersa parte bini aut, vt plurimum

mum , terni venissent. Fraude detecta , Synodus de numero trium Legatorum cauit, quo ne maiorem cuiquam Presbyterio mittere liceret : acta etiam prioris conuentus , addita explicatione , quo scrupulosis satisfaceret confirmata , simul ad tranquillitatem publicam , & Regis animum , quem Ecclesiastarum intempestiua dicendi libertas non raro offendebat , placandum , viri prudentia , & ætate graues nominati , qui concionatores de statu publico , & regni administratione temerè , ac liberius , quam oporteret loquutos , suspensionis , aut exauctorationis poena coercerent : Pastores Edinburgenæ Ecclesiæ præficerent , stipendiorum solidam , & immotam rationem excogitarent , & negotia Ecclesiastica in

regni Comitij Procurent.

Hac potestate freti in conuentu Ordinum anno 1597. inter cætera petitionum capita postularunt, ius suffragij Ecclesiasticis, velut tertio Ordini restitui. Aduersarius id ab ijs factum scribit, sine vlla huius Synodi auctoritate; sed ea minime necessaria fuit, quum in prioribus non paucis id ante sancitum constet. Quod quia non ignorabat, ne publicis instrumentis in re perspicua teneretur, Ecclesiam, ait, quum iniquo animo tulisset iniurias hominum secularium, qui vsurpatis Prælatorum titulis in publicis Comitij suffragij iure contra Ecclesiam abutebantur, sæpius petiuisse, vt illa potestate priuarentur, quasi Ecclesia recuperandæ possessionis secunda, iniustos

x consensu
rdinum ec-
clesiastici ad
is suffragij
Comitij
regni admit-
tuntur.

iustos possessores deiici petierit, ac non ex interdicto unde vi, egerit. Sed hanc hominis vanitatem, ex Archiuis facile est refellere, quæ utrumque eam sæpissimè flagitasse testantur. Ut ut sit in illis Comitibus statutum, ut Ministri veterum Prælatorum titulo, & beneficijs ornati, ad ius suffragij postliminio admitterentur. Iurisdictio spiritualis, Regis, & Nationalis conuētus arbitrio permessa, qui ob id ipsum Taoduni anno proximo habitus est. Vbi cum magnis animorum contentionibus certatum esset, num ius, fas esset, Pastores suffragium in publico Ordinum conuentu ferre, & de causis ciuilibus in foro cognoscere, nec satis liqueret, ampliatur est, resque in conuentum proximum, qui Montem Rosarum indictus erat,

Synodus ad
Montem Rosarum
factum 1600.

rat, reiecta : Præmonitis omnibus, vt non nisi post longam, & seriam consultationem, ad rem diligentius examinandam accederent. Cunctis ad locum & tempus condictum, cum amanuensium turba, qui dicenda exciperent, coeuntibus, causa inter Pastores, qui iudicij acumine maxime pollebant, multum exagitata, argumentisque hinc inde deductis, & æqua iudicij lance pensitatis, concordibus omnium suffragijs, pronunciatum est licere Pastoribus in Ordinum congressu sententiam de republica dicere; nec Pastoris, & Iudicis ciuiles munus esse *adversata*; quamuis non negauerim, nonnullos, præuisa Disciplinæ, quã improbissimo labore ædificarāt, ruina, huic sententiæ identidem acclamasse. Sed iure, an iniuria

ipsi viderint. Nō dicent, opinor, in his congressibus, quibus Rex præsedet, se minis, & terroribus inductos contra animi sententiā pronunciaſſe. Nemini eum libertas aut ſua, modeſte proponēdi, aut ad ea quæ obijcerentur reſpōdendi negata, nihil ab inuitis expreſſū, nihil præcipitatum, rationes vtrinq; iactatæ, ſuffragia libera, omnia deniq; ritè, & ordine geſta. Quibus ſi Aduerſarius ipſe affuit meminiffe poteſt, poſtquā de iure poteſtatis conſtitit, & de ea legibus arctanda & numero eorū, qui Eccleſiam in regni Comitijſ referrent, ageretur, quantus fuerit animorum conſenſus, quanta conſpiratio !

Conditiones quod attinet, quas foedè violatas clamat, in nonnullas vtpote æquas, & iuſtas, facile aſſenſum : aliæ, pro tempore

De cōditionibus, ſententiā in regni Comitijſ dicturo, impoſitis.

tempore, magis, quò contentiosius, omnis rixandi ansa præriperetur, quam animo imperpetuum obseruandi acceptæ: præsertim quum & illud certum esset, Synodum quæ dedisset, posse pro arbitrio remittere. Nec dubitabatur viros ad eum honorem prouectos, morum integritate, & vitæ sanctimonia, maleuolis os obstructuros, & ita se gesturos, vt boni laudare, improbi magis indignari quam queri possent. Nec de conditionibus litem mouere, quum de rebus constaret consultum videbatur.

Rem nihilominus pendentem, & diu agitatam, & prolattam, maleficatorum temeritas commodum, ante diem impulit. Nam post foelicem Regis in Anglia aduentum, quin Synodum

dum Abredoniæ celebrarent, Conciliabulum Abredonense anno 1604.
edicto inhiberi non potuere; quæ licet ob summam infrequentiam, Ministris non plus decem cocuntibus, nullo operæpretio factò soluta sit, dum tamen in eo obstinatè perstant, nihil à se nisi iure, & ordine in conuentu legitimo actum, in crimen Maiestatis sponte inciderunt, ac non multo post Limnuchi damnatis, aqua, & igni interdictum. Nec hic vecordiæ finis. Extorres à suæ partis Popularibus, velut Martyres pro concione laudati, & Deo publicè precibus commendati. Id vero Rex nequam tolerandum existimans, factionis capita in aulam euocauit, ibique per aliquot dies auditos, & capite minutorum causam defendendo, sibi ipsi crimen

crimen imputantes, partim in Anglia detinuit, partim domum remissos, Paroeciæ suæ finibus egredi vetuit. Qui si stultitiæ debitas poenas luissent, & reliqui hodie modestius viuerent, & nos calumniarum fugissemus molestias, Nec ad hæc tempora peruentum esset, quibus nec Ecclesia, Ministrorum turbas, nec Ministri remedia pati possunt.

ex Episcopis
operat, Pro-
vincias susci-
piant.

Rex ubi nullum perturbationum finem videt, sed vna sopita, instar Hydræ capitum, nouas iugiter pullulare, vt molesto, & diuturno operi tandem aliquando coronidem imponeret, Episcopis imperat, Provincias suscipiant, & suæ ditioris Ministros in officio contineant. Quibus se submissee excusantibus, quod decretis
Ordi-

Ordinum à Præfulatuū fructibus percipiendis excluderentur, & de causæ æquitate, velut re controuerſi iuris, adhuc multi ambigerent, quibus, modis omnibus satisfactum, saltem ex parte cupiebant: Rex in Comitij regni anno 1606. decreta quæ obstabant lege lata abrogauit, & in Synodo Glasgnæ habita anno 1610. in spiritualem iurisdictionem ab omnibus Ministris assensum, tribus solum è centum circiter quadraginta qui illuc conuenerant refragantibus. Hanc Synodum, & illum quæ Limnuchi anno 1606. de moderandis Presbyterijs, & Synodis statuit, Sectarius vt spurias repudiat, addito, multa in ijs adulterina, multa supposititia contineri, Sed solenne est his hominibus
incu-

ynodi Lim-
uchi ad an-
am 1606, &
lasgnæ
610. celebra-
e ab aduersa-
js reijciuntur.

incusare, criminari, & quæ con-
tra se faciunt fastuosè reijcere.
Posterioris conuentus Præses,
cui fidelitate & consilio, Ec-
clesia hodie parem non habet,
licet fato functus innocentiam
tueri nequeat : at qui acta in
publicas tabulas redegit, cuius-
que vita omnis non minus
disiuncta à vanitate, & perfidia,
quam illorum cum fide, & offi-
cio coniuncta, crimen falsi, ad-
huc in viuis, facile diluet. Non
dicam, quod tamen si dicam,
nunquam infirmabunt, plæra-
que ab ijs Synodorum acta
mutata, aucta, deleta, interlita,
pleraque ad causam elumbem
fulciendam supposita. Sed ho-
rum næuos tangere, est in pie-
tatem peccare.

Sed quæro tandem quid in
illis Synodis reprehendant?
quod

quod contra leges indictæ ? Earum auct-
ritas astringit
at id ne obijciendi quidem
causa ab inimicis dicitur, quod
infrequentes ? at tanta frequen-
tia celebratæ, quanta paucas
meminerunt. Morem, & in-
stituta veterum Conciliorum
requirunt ? omnia ordine, &
decenter, nihil præposterè ge-
stum. Iustum suffragiorum
numerus desiderant ? at con-
sensu publico approbatæ, quo
nullum nobis neque sanctius,
nec firmitus est vinculum. Con-
ciliabula, & congressus suos,
seditionum, tumultuum, facti-
onum fomites, & incentiva
rebellionum, licet in cœlum
laudibus efferant, contra tamen
auctoritatem Principis coactos;
quod vnicum, causæ satis est ad
improbandum, ipsi non diffi-
tentur.

Sed vt hæc Sectarijs nostris
 condonemus , quantam illam
 putabimus vel mentiendi licen-
 tiam , vel maledicendi libidi-
 nem, qua in nostrum ordinem ,
 qui hodiè ad clauum Ecclesiæ
 sedemus , libero grassantur ?
 quos contra decreta Ecclesiæ ,
 acta Comitiorum regni , con-
 fessionem fidei , fidem datam
 cum ministerium iniremus , so-
 lenne foedus renouatum, prote-
 stationes , cautiones , & leges à
 nobis approbatas, omnia in Ec-
 clesia administrari aiunt. Re-
 tro fontes , vt est in Prouerbio,
 facta pro infectis , Synodi pro
 non Synodis , Comitia pro non
 Comitiiis , deinceps habeantur,
 quæ bonis hisce viris non arri-
 ferint. Horum disciplina inter
 fidei dogmata , voluntates inter
νίγιας δόγας referantur , nostra ver-
 ba

ba, & voces, in quam volent ipsi mentem, rapiantur. At pace vestra mihi dixisse liceat, acta conuentuum, comitiorum decreta, nunc nostro ordini suffragantur, quæque olim contra nos faciebant, ut est omnium rerum vicissitudo, nunc a nobis stant. Nec alios fidei articulos nouimus, quàm qui symbolo continentur, quò omnes nostræ Confessiones sunt dirigendæ: Nec aliud in Ministerij solennibus spondimus quam obedientiam, vitæ sanctimoniam, verbi prædicationem, sacramentorum administrationem, & disciplinæ curam: à quibus, Deo gratia, nondum discessimus, nisi hoc est discedere, reiectis turbulentiorum consiliis, sed ad Christianæ Ecclesiæ Politiam accommodasse. De con-

ditionibus supra. Protestationes, quas intelligat, non assequor; sed foedus illud renouatum, in quo tantoperè sibi placent, iniquum, temerarium, ab hominibus cerebrosis in reipublicæ & Regis perniciem, & Dei ludibrium excogitatum semper existimauimus, quod illis Dominus ignominia & infœlici conatuum omnium exitu compensauit.

A dominatione, & tyrannide tantum absumus, vt nescio an non nimix lenitatis simus accusandi, qui homines omni honore indignos aliquo in numero habemus. Verum quoniam Iesuitarum more mendacia consuunt, in mendaciis deprehensi perplexis, & inuersis dictis se tegunt, beneficia collata inter iniurias acceptas numerant.

rant, & lenitatem nostram causæ iniquitati, vt quidam inter eos non exigui nominis nuper fecit, imputant, cogemur voluntate immutata ad seueritatem descendere, vt malo docti, discant sapere: non enim magis protritum, quam verum est illud Poetæ, *περὶ δὲ τὸ πένθος ἔχον.*

Nec greges deferere aut animus hætenus, aut studium fuit: sed quod aduersarios male vrit, præfecturæ nostræ limites non angustius vnius parœciæ terminantur. Hinc illæ lachrymæ. Opellam nostram magis utilem & necessariam experiretur Ecclesia, nisi qui inutilem criminantur, nos aliò auocarent. Nec aliud Episcoporum genus sumus, quam qui ab incunabulis, Christianæ religionis Ecclesiæ Scoticanæ præfuerant, veteri-

terrimum Præfulum legitimi
successores. Nec potestatem
vllam nobis vendicamus, quàm
ab initio Superintendentes, &
eos subsequuti Præsules, si
per aduersarios licuisset non
vendicassent. vt absurda pror-
sus, & ridicula sit illa Secta-
rij distinctio in primum, secun-
dum, & tertium Episcoporum
genus.

Murmura, & susurros Ca-
tharorum, de quibus sub epilo-
gum, non moramur, minas flo-
ci facimus. Pars sint maxima,
an minima parùm ad summam
interesse arbitror: syncerior, &
incorruptior neutiquam erunt,
nisi forte omnes totius Orbis
Ecclesiæ ante horum natalem
exorbitauerint, quod ægrè no-
bis persuadebunt. Accedit Re-
gis iudicium, qui hoc hominum

genus intus, & in cute notum, opere quod βασιλικον δῶρον inscripsit, filium monuit, non aliter, quam Ecclesiæ vomicas, & carcinoma-
ta fugeret.

Hæc ad Aduersariorum calumnias, fortasse plus satis, quas aspernari, & contemnere, amicis ita suadentibus, consilium fuit: nisi operæpretium me facturum vidissem, si eos, qui per ætatem res scire non potuissent, aut ab alijs perperam fando accepissent, de vera rerum historia edocerem: Et inimicorum procacitatem retundi publice interesset, qui quæstui habent detrahere melioribus, & modo male dicant, nihil pensi habent, quid dicant. Quorum vtrumque nisi fallor assequuti, hic finem faciemus, casuum in vita, & sortis futuræ in hoc securi, quod

quod licet omnia sursum deorsum
vertantur, Deus Ecclesiæ
non Deerit, sed bonos
beneficijs in hoc, &
futuro seculo cum-
mulabit.

FINIS.

LONDINI,
Ex Officina NORTONIANA,
Apud IOAN. BILLIVM.

M.DC.XX.

